

FAUST

Mostar, lipanj 2025., godina 19, BROJ 24

TEHNOLOGIJA MEHATRONIKE

TRANSFORMACIJA KREATIVNIH INDUSTRIJA

DOGAĐAJI

PROJEKTI

TEMA BROJA: UMJETNA INTELIGENCIJA

VIJEĆE UČENIKA

MATURANTI

ZDRAVLJE

NAŠI PLAKATI



SADRŽAJ

1 / UVOD – IZ PERA UREDNICE

2 / RIJEČ RAVNATELJICE

3 / RIJEČ PEDAGOGINJE

4 / STRUKA – STROJARSTVO I GRAFIKA

5 / DOGAĐAJI

6 / PROJEKTI

7 / TEMA BROJA

– UMJETNA INTELIGENCIJA

8 / VIJEĆE UČENIKA

9 / PREDSTAVLJANJE PRVIH RAZREDA

10 / INTERVJU S BIVŠOM UČENICOM

11 / RADOVI UČENIKA

12 / MATURANTI

13 / INTERVJU S PROFESORICOM

14 / ZDRAVLJE

15 / ŠKOLSKA LEKTIRA

16/ NIKOLA BUBALO

17 / FILM, GLAZBA

18 / MODA

19 / NAŠI PLAKATI

UREDNIŠTVO

Glavna i odgovorna urednica:

Mirjana Zerdelić, prof.

Grafička urednica : Antonia Zeljko Čavar, prof.

Uredništvo učenika : Korina Petrović, Nikolina Šimunović, Magdalena Topić, Martina Crnjac, Nikolina Dojčinović, Tin Kordić, Katja Petrović, Mateo Kelava

Suradnici u ovom broju: prof. Doris Andačić, prof.

Marija Čamo, prof. Monika Musa, prof. Ivana Vukoja, prof. Anita Ostojić, prof. Marin Perić, prof. Vanda Milinić

Lektori: profesori hrvatskog jezika

Tisak i dorada: PRINT TEAM MOSTAR

E- mail: srednja.strojarska@hotmail.com

strojarskaskolamo@tel.net.ba

www.facebook.com/srednjastrojarska.skola.

faustavrancica.mostar/

https://instagram.com/strojarskafvmostar

UVOD

– iz pera urednice



Poštovane kolegice i kolege , dragi učenici , cijenjeni roditelji s osobitim zadovoljstvom i ponosom predstavljam vam novo izdanje našeg školskog časopisa Faust -plod zajedničkog truda, predanosti i stvaralačkog duha koji svakodnevno ispunjava našu školu. Na ovim stranicama zabilježeni su trenuci koji svjedoče o znanju , kreativnosti, upornosti i zajedništvu naših učenika i nastavnika. Svaka riječ, svaki stih, crtež ili fotografija govori o školskom životu koji je mnogo više od nastavnog plana i programa – to je prostor u kojem rastu ideje, razvijaju se talenti i njeguju vrijednosti koje nosimo kroz život. Zahvaljujem svima koji su svojim radom, entuzijazmom i ljubavlju prema znanju doprinijeli nastanku ovog broja. Časopis koji držite u rukama nije samo pregled uspjeha – on je dokaz da škola može i treba biti mjesto nadahnuća, podrške i radosti. Neka vam čitanje ovih stranica bude nadahnuće, podsjetnik na sve što smo zajedno postigli i poticaj za izazove koji su pred nama.

S iskrenim poštovanjem,

Mirjana Zerdelić, prof.

MUDRE IZREKE

MARK TWAIN

Život je kratak. Oprosti brzo, ljubi polako. Voli istinski. Smij se nekontrolirano i nikada nemoj žaliti za ničime što te nasmijavalo.

RIJEČ

RAVNATELJICE

Dragi učenici, poštovani roditelji, kolegice i kolege i prijatelji naše škole, još jedna školska godina bliži se kraju, a za sobom ostavlja brojne uspomene, izazove i uspjehe koji zaslužuju biti zabilježeni. Ova godina je bila posebna po mnogo čemu, protkana trenucima ponosa, zajedništva, ali i neizvjesnosti. Jedan od izazova svakako je bio štrajk prosvjetnih djelatnika, koji nas je podsjetio na važnost i značaj rada naših djelatnika. Zahvaljujući svima, zajedničkom trudu uspjeli smo nadoknaditi propušteno i završiti školsku godinu.

Ovu školsku godinu obilježili su brojni uspjesi. Posebno isticem izvanredne uspjehe naših učenika u IT natjecanjima. Njihova kreativnost, tehnička znanja i inovativna rješenja pokazuju da imamo sjajnu budućnost pred sobom. Naša škola s timom učenika: Korina Petrović, Elena Stojanović, Ivano Zovko i Marta Zelić, je ušla u top 10 najboljih škola na natjecanju HACKATHON u organizaciji SUM-a u kategoriji natjecanja srednjih škola. Također, čestitam i učeniku Ivanu Karačiću koji je uspio na natjecanju iz engleskog jezika ostvariti drugo mjesto – njegova izvrsnost, predanost učenju stranih jezika otvara mu vrata svijeta. Jednako smo ponosni na sportske uspjehe naših učenika koji su s velikim entuzijazmom i upornošću predstavljali školu na natjecanjima u nogometu, košarci, odbojci, atletici i brojnim drugim disciplinama, te i ove godine postigli drugo mjesto po broju osvojenih medalja u gradu Mostaru. Naš učenik Vjekoslav Vjeko Primorac proglašen je za najboljeg sportaša grada Mostara u kategoriji srednjih škola. Svaka pobjeda potvrda su truda, timskog rada i zalaganja. Učenice Katja Petrović i Elena Stojanović su na natjecanju u pisanju poezije i recitiranju pokazale iznimnu kreativnost i ljubav prema jeziku i umjetnosti. Svojim zalaganjem, i odlučnošću za javnim predstavljanjem svojih misli i emocija zaslužuju svaku pohvalu. Također sve pohvale našim profesorima/cama koji su pripremali i vodili učenike na natjecanja. Maturanti su nedavno proslavili maturalnu zabavu, večer ispunjenu emocijama, plesom i ponosom. Bilo je lijepo gledati kako izrasta nova generacija mladih ljudi spremnih zakoračiti u slijedeće poglavlje



Ravnateljica Tanja Šunjić

svog života. Dragi maturanti želim vam puno uspjeha u daljem obrazovanju i životnim izborima.

Ova godina bila je i godina rasta kroz uspješno realiziranje projekata koji su obogatili naše kabinete 3D printerom, te CNC strojem. Proveli smo i nekoliko ekoloških i humanitarnih akcija u kojim su naši učenici i djelatnici pokazali veliku odgovornost, empatiju i svijest o zajednici u kojoj žive. Posebno smo ponosni na uključivanje učenika u projektne aktivnosti koje promiču održivi razvoj, digitalnu pismenost i građanski odgoj.

Uspješno smo organizirali Dan otvorenih vrata za učenike devetih razreda osnovnih škola.

Svi ovi projekti doprinijeli su jačanju osjećaja zajedništva, motivirali učenike i pokazali koliko obrazovanje može biti dinamično i korisno za svakoga.

Na kraju, hvala svim djelatnicima škole na predanom radu, učenicima na trudu, a roditeljima na povjerenju.

Zajedno stvaramo školu u kojoj znanje, prijateljstvo i uzajamno poštivanje imaju posebno mjesto.

S ponosom zatvaramo ovu školsku godinu i s radošću gledamo prema novim izazovima.

Tanja Šunjić, ravnateljica

RIJEČ

PEDAGOGINJE

Pojam slobodnog vremena

Način provođenja slobodnog vremena je jedna od određujućih karakteristika stila života mladih, kada su srednjoškolci u pitanju, upravo u tim trenucima dana mladi imaju slobodan prostor za osobni (i grupni) izbor. Tek kada pritisak odraslih popusti, kada se zaustave svakodnevne rutine, mladi imaju priliku pokušati otkriti tko su oni zaista, što i koga vole ili ne vole, što žele postati. Za mlade, gotovo da nema važnijeg vremena od slobodnog vremena. Način na koji pojedine subkulturne grupe mladih provode slobodno vrijeme pod velikim je utjecajem životnih stilova odraslih predstavnika određene društvene zajednice. Tako se može reći da se preko slobodnog vremena mladi približavaju svijetu odraslih. Jedan od najvažnijih zahtjeva današnjeg vremena je kako tradicionalnu nastavu i školsku organizaciju osmisлити da učenici požele aktivno sudjelovati u procesu svog odgoja i obrazovanja. Većina praktičara i teoretičara pedagogije nastoji da tradicionalnoj školi da novi izgled i pristup kako bi se potpomoglo učenje. Nažalost, u svemu tome postoje određena ograničenja. Slobodno vrijeme u školi gubi smisao ako se na nov način ne bude organiziralo. Aktivno sudjelovanje učenika i nastavnika u organiziranom slobodnom vremenu zavisi od motivacije nastavnika kao ljudskog faktora kao i od prostora i opreme u školi. Slobodno vrijeme ima tri važne funkcije: odmor (rekuperacija), zabava i razonoda. Kroz slobodno vrijeme odvija se značajan dio socijalizacije mladih, dio koji ih približava njima samima, ali i društvu u kojem žive. Pod organiziranim slobodnim vremenom se najčešće podrazumjeva vrijeme koje nije ispunjeno aktivnostima škole i nastave. Vannastavne aktivnosti su važan dio života i rada u školi. Osnovno su obilježje suvremene škole. U vannastavnim aktivnostima moguće je prepoznati sklonosti djeteta prije nego na nastavnom satu. Dijete već svojim opredjeljenjem za određene sadržaje nagovještava i nešto o svojoj jačoj strani. Mogućnost izbora je korak prema slobodi i izražavanju u skladu s mogućnostima. Obrazovanje i slobodno vrijeme su pojmovi koje se nalaze u interakcijskom odnosu, u međusobnoj vezi. Oni su pojmovno i povijesni dijelovi istog procesa. Raspoloživo vrijeme možemo razumjeti kao prostor koji čovjek i društvo mogu ispuniti svestranim razvojem vlastitih znanja, sposobnosti i proizvodnih snaga. Raspoloživo vrijeme obrazovanja nije osobno vrijeme, nije potrošeno vrijeme koje

Pedagoginja: Željana Musa



predstavlja suprotnost radnom vremenu, nego je vrijeme koje ostaje na volju za razvoj čovjeka i potvrđivanje ljudskosti.

Slobodno vrijeme može biti i u funkciji samovrednovanja, samoprocjene i samoidentifikacije. U slobodnim aktivnostima nema ocjena. U sekcijama isti cilj imaju svi članovi grupe. Tu je učenik u prilici da se javno usporedi s boljim ili gorim od sebe u nastupu i da nedvosmisleno odredi svoje mjesto na natjecanju.

Samovrednovanje i samoprocjenjivanje se ne uči već se stječe u postupku rada i javnog nastupa. Dakle, da bi se ove sposobnosti razvile na pravi način potrebno je što više ovakvih aktivnosti i dobra organizacija istih. Bez realne slike o sebi nema ni pravilnog odgoja. Organizirano slobodno vrijeme i aktivnosti u njemu će dati najbolju priliku da se taj važni odgojni cilj i ostvari.

Želimo li kao društvo izbjeći mnoga socijalno neprihvatljiva ponašanja djece i mladih (droga, alkohol, fizički obračuni mladih) potrebno je u školi ozbiljno izvršavati slobodne aktivnosti. Tu će učenici naći zadovoljstvo i dobru rekreaciju. Dobra organizacija aktivnosti znači zadovoljstvo učenika u sportskim, glazbenim, likovnim, tehničkim sekcijama i slično. Škola s dobro organiziranim sekcijama okuplja učenike oko interesantnih sadržaja, ne zbog ocjena, uspjeha, diploma već zbog dobrog korištenja svog vremena i samorazvoja. Nastavnici trebaju motivirati djecu i dati im veće mogućnosti izbora vannastavnih aktivnosti kako bi saznali nešto novo. Treba im omogućiti češća putovanja, upoznavanje novih ljudi, kulture, različitih jezika.

Na taj način ih sprječavamo da se ne upuste u uporabu nedozvoljenih sredstava ili različitih kriminalnih aktivnosti za koje veliki broj djece potvrđuje da radi ili proba zbog dosade, osjećaja neispunjenosti ili kako bi otkrila nešto novo.

Škola i roditelji samim tim trebaju uzajamno i organizirano djelovati kako bi djeci bili dostupni potrebni sadržaji koji će im biti od pomoći i omogućiti im pravilan rast i razvoj.

Željana Musa, pedagoginja

STRUKA

NOVOSTI IZ STRUKE STROJARSTVO

Tehnologija mehatronike

Korištenje motornih vozila kao i njihova proizvodnja, sve više opterećuju okoliš emisijom štetnih plinova, prašinom, kemijskim tvarima, bukom i otpadnim vodama. Kako bi se pridoni-jelo njihovom snižavanju uveli su se alternativni pogoni vozila.

U fazama ispitivanja motori rade s nekoliko alternativnih goriva:

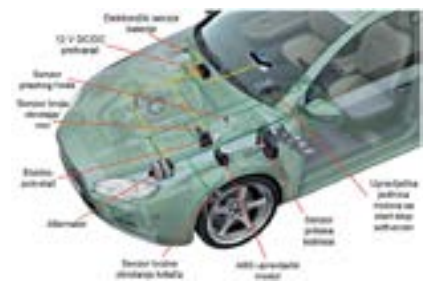
- zemnim plinom,
- bio dizelom i bioplinom
- etanolom, metanolom
- vodikom
- električnom energijom.

Često je korišten hibridni pogon s kombinacijom motora s unutarnjim izgaranjem, elektromotorom i baterijama. U vožnji na kratke staze i vožnji konstantnom brzinom baterije opskrbljuju elektromotor potrebnom električnom energijom. Kod vožnje na duže relacije, pri ubrzavanju i punom opterećenju, vozilo koristi motor s unutarnjim izgaranjem.

Danas je popularna i upotreba elektromotornog pogona koji koristi samo elektromotore kao glavne izvore pokretačke energije. Ovi elektromotori se napajaju električnom energijom koja se obično skladišti u baterijama ili dolazi iz eksternih izvora kao što su električne mreže. Električni automobili su ekološki prihvatljiviji, ne proizvode direktno emisije štetnih plinova. Niži su troškovi vožnje te je manje održavanje budući da električni motori imaju manje pokretnih dijelova u odnosu na motore s unutarnjim izgaranjem te su dosta tiši. Nedostaci ovih automobila su ti što imaju ograničen domet zbog potrebe punjenja baterija te su dosta skuplji u odnosu na automobile s unutarnjim izgaranjem.

Razvoj elektromotora je dinamičan proces koji obuhvaća stalno unapređivanje performansi, efikasnosti i pouzdanosti ovih uređaja. Neki od trenutnih trendova u razvoju elektromotora uključuju:

1. Povećanje efikasnosti: Rad na optimizaciji dizajna elektromotora kako bi se povećala efikasnost pretvaranja električne energije u mehaničku energiju, čime se produžuje autonomija električnih vozila i smanjuju potrebni resursi.
2. Smanjenje težine i veličine: Razvijanje kompaktnijih elektromotora sa manjom težinom, što omogućava smanjenje mase vozila i poboljšava performanse.
3. Poboľšana kontrola i upravljanje: Implementacija naprednih sustava upravljanja elek-



tromotorima kako bi se optimizirala njihova performansa u različitim uvjetima vožnje, uključujući reguliranje brzine, obrtnog momenta i režima regenerativnog kočenja.

4. Razvoj novih materijala: Korištenje naprednih materijala poput legura aluminija i magnezija, kao i naprednih kompozitnih materijala, kako bi se smanjila težina elektromotora i poboljšala termalna i mehanička svojstva.

5. Integracija sa naprednim senzorima: Korištenje naprednih senzora za mjerenje brzine, temperature, opterećenja i drugih parametara kako bi se poboljšala preciznost kontrole i dijagnostika elektromotora.

Ključne komponente tehnologije mehatronike uključuju senzore za mjerenje različitih fizičkih veličina, aktuatore za izvršavanje mehaničkih radnji, mikrokontrolere i mikroprocesore za obradu podataka i donošenje odluka, kao i softverske alate za simulaciju, modeliranje i

programiranje sustava. Ovi napori u razvoju elektromotora imaju za cilj unapređenje performansi, pouzdanosti i održivosti električnih vozila i drugih aplikacija koje koriste elektromotore.

Doris Andačić, prof.strojarske skupine predmeta



NOVOSTI IZ STRUKE

GRAFIKA

Transformacija kreativnih industrija

Posljednjih godina, umjetna inteligencija (UI) postaje sve važniji alat u različitim industrijama pa ni dizajn nije iznimka. Korištenje UI-a u dizajnu donosi brojne inovacije, omogućujući dizajnerima da unaprijede svoje kreativne procese, skrate vrijeme izrade i otvore nove horizonte za stvaranje vizualnih iskustava. (slika1.)

Jedan od najznačajnijih utjecaja UI-a na dizajn je u automatizaciji određenih zadataka koji su nekada zahtijevali sate ili dane rada. Alati poput generativnog dizajna omogućuju stvaranje složenih i funkcionalnih rješenja koja bi bila izuzetno teška za ljudski um. Generativni dizajn koristi algoritme kako bi analizirao podatke o funkcionalnosti, materijalima i prostorima, te generirao brojne varijacije dizajna koje zadovoljavaju iste kriterije. Tako, umjesto da dizajner ručno proučava svaki mogući koncept, UI brzo pruža niz mogućnosti, od kojih on odabire onu koja najbolje odgovara potrebama. U grafičkom dizajnu, umjetna inteligencija može pomoći u bržem stvaranju vizualnih elemenata. Alati poput Adobe Sensei koriste strojno učenje za prepoznavanje uzoraka i predviđanje dizajnerskih odluka. To omogućava automatsko uređivanje slika, analizu boja, oblikovanje tipografije pa čak i kreiranje vizualnih kompozicija koje se temelje na prethodnim preferencijama i trendovima.

Jedan od ključnih gledišta modernog dizajna je personalizacija, a tu UI također ima ključnu ulogu. Algoritmi strojnog učenja mogu analizirati ponašanje korisnika na web stranicama, društvenim mrežama ili aplikacijama, te predvidjeti njihove želje i potrebe. Na temelju tih podataka, dizajneri mogu stvarati osobna korisnička iskustva, bilo da se radi o dizajnu proizvoda, web stranica ili reklama. UI omogućava da dizajn bude dinamičan i prilagodljiv, čime se povećava angažman korisnika i njihova povezanost s brendom.

Također, dok UI omogućuje stvaranje inovativnih dizajnerskih rješenja, pitanje vlasništva nad tim radovima ostaje nejasno. Ako umjetna inteligencija stvori dizajn, tko je vlasnik tog stvaralaštva? Ova pitanja bit će ključna za budućnost dizajna i prava intelektualnog vlasništva.

Zamolio sam ChatGTP da, kao za primjer, generira novi logotip NBA lige i da objasni svoj postupak i ovo je rezultat: (slika2_ originalni logotip)(slika3_ChatGTP_verzija)

Figura igrača: Umjesto siluete Jerryja Westa, koristi se modernizirana, stilizirana figura koja nije temeljena direktno na pojedincu – promovira inkluzivnost i suvremeni identitet.

Boje: Zadržane osnovne boje NBA brenda – plava, crvena i bijela – ali s nijansama koje su blago osvježene da odražavaju digitalno doba (moderni gradijent, vibrantniji tonovi).

Tipografija: Uklopljen čist, geometrijski sans-serif font ispod logotipa sa natpisom "NBA", koji daje utisak snage, stabilnosti i suvremenosti.

Oblik: Umjesto pravokutnika, koriste se blago zaobljeni kutevi – lakši za primjenu u digitalnim kontekstima (aplikacije, društvene mreže, ikone).

Na ovom primjeru možemo vidjeti ograničenost umjetne inteligencije u kreativnosti. ChatGPT prijedlog novog dizajna nema inovativnost, a i svaka izmjena koja je unešena u logotip NBA lige je pogoršanje u odnosu na original.

Ali ChatGPT nam je pomogao da shvatimo da je NBA logotip odličan kakav jest i da ga ne treba dirati :-).

Uglavnom, umjetna inteligencija nije zamjena za kreativnost i talent dizajnera, već snažan alat koji im pomaže da unaprijede svoje procese, donesu brže odluke i stvore bolje dizajne. Korištenje UI-a u dizajnu omogućuje veću učinkovitost, inovaciju i personalizaciju, čineći dizajn pristupačnijim, ali i dinamičnijim. U budućnosti se očekuje da će UI i dalje oblikovati dizajnerske industrije, a kreativci će naučiti kako najbolje iskoristiti njegove mogućnosti.

Marin Perić, profesor



RADOVI UČENIKA



Katja Petrović, 4.b

MUDRE IZREKE

DOLLY PARTON
Ovako ja to vidim
- ako želite dugu,
morate podnijeti kišu.

DOGAĐAJI

Pripremila: Monika Musa, prof.

RUJAN

KROS ZA UČENIKE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

U petak, 27. rujna 2024. godine održana je kros utrka za učenike osnovnih i srednjih škola u organizaciji Sportskog saveza Grada Mostara. Na utrci su sudjelovali i učenici naše škole. Učenik Vjekoslav Vjeko Primorac, 4.a osvojio je 3.mjesto.



LISTOPAD

PREDSTAVLJANJE PROJEKTA SPARK: SKILLED YOUTH EMPOWERED COMMUNITIES

U ponedjeljak, 21. listopada 2024. godine, prof. naše škole Monika Musa i Vanda Milinić nazočile su u Gradskoj vijećnici na predstavljanju projekta SPARK: Skilled Youth Empowered Communities i potpisivanju memoranduma o međusobnoj suradnji i razumijevanju British Council s Univerzitetom Džemal Bijedić i Sveučilištem u Mostaru. Ministar obrazovanja, znanosti, kulture i športa HNŽ, prof. dr. Adnan Velagić, veleposlanik Velike Britanije u Bosni i Hercegovini, Julian Reilly, ravnateljica za kulturnu suradnju u BiH, Amila Karavdić i projekt menadžer, Saša Madacki obratili su se na predstavljanju projekta koji će u osnovnim i srednjim školama, te na Univerzitetu Džemal Bijedić u Mostaru i Sveučilištu u Mostaru realizirati organizacija British Council, a koji donosi inovativne programe namijenjene mladima uzrasta 10-26 godina iz Mostara.

Projekt SPARK: Skilled Youth Empowered Communities osnažuje mlade ljude u Mostaru kroz tri ključne komponente. U okviru Schools komponente, učenici osnovnih škola stječu digitalne vještine kroz tečajeve iz kodiranja i korištenja microbit uređaja. U oblasti Engleskog jezika unapređuje se nastava engleskog kroz suradnju sa sveučilištima, dok u okviru Youth Connect programa srednjoškolci imaju priliku poboljšati svoje vještine razvoja i upravljanja projektima.

STUDENI

MALONOGOMETNI TURNIR SREDNJIH ŠKOLA GRADA MOSTARA

Malonogometni turnir srednjih škola Grada Mostara održavao se od 11. listopada do 31. listopada 2024. godine.



Nogometaši naše škole su u ukupnom poretku osvojili prvo mjesto pobjedom u polufinalu protiv Gimnazije Mostar i finalu protiv Srednje građevinske škole Jurja Dalmatinca.

PROJEKT “DOBRA ENERGIJA- DIO SUNCA ZA SVE”

U okviru projekta energetske efikasnosti “Dobra energija - dio sunca za sve” koji provodi Grad Mostar zajedno s partnerima, organizirana je info radionica na kojoj su predstavljeni primjeri dobre prakse o obnovljivim izvorima energije i pokretanju mobilnih solarnih sušara. Učenici naše škole su nazočili ovoj korisnoj radionici. Info radionica se održavala u prostorijama Centra “Los Rosales”.

MEĐUNARODNI DAN SREDNJOŠKOLACA

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana srednjoškolaca profesori i učenici su zamijenili uloge.

Učenici su mogli vidjeti kako se profesori osjećaju u razredu, što to znači živjeti profesorski poziv, kako zainteresirati svu djecu, jer na taj način će sigurno steći više poštovanja jedni prema drugima.

PROSINAC

ADVENT 2024.

U prosincu su profesori i učenici naše škole otišli na adventsko putovanje. Tijekom putovanja posjetili su Zagrebu i Ljubljani te uživali u blagdanskoj čaroliji koju pružaju ovi predivni gradovi.

VELJAČA

FINALE ODBOJKASKOG NATJECANJA

6. veljače 2025. održano je polufinalno i finalno natjecanje u odbojci na kojem su naši odbojkaši osvojili prvo mjesto.

VRIJEDNA DONACIJA 3D PRINTERA U SKLOPU MC. VET PROJEKTA

U sklopu MC.VET projekta naša škola je dobila jako moderan i vrijedan 3D printer za koji smo sigurni da će pomoći u podizanju kvalitete praktične nastave naših učenika na još veću razinu.

USPJEH NAŠEG UČENIKA U SKLOPU PROJEKTA SPARK I BRITISH COUNCIL

Na edukacijama Spark projekta, koje su trajale pet subota i bile posvećene razvoju novih inicijativa za napredovanje našeg grada, mladi su dobili priliku osmisliti i realizirati ideje koje mogu pozitivno utjecati na zajednicu.

Grupa našeg učenika Patrika Zahirovića, 2.a razvila je inicijativu “Sportom za mlade”, čiji je osnovni cilj povezivanje mladih kroz sport. Ova inicijativa uključuje organizaciju humanitarnog nogometnog turnira, gdje će zajedništvo i suradnja biti u prvom planu, a prikupljena sredstva dodatno će podržati aktivnosti za mlade. Kroz ovaj projekt pokazano je kako mladi mogu biti pokretači pozitivnih promjena u društvu, koristeći kreativne ideje i timski rad za rješavanje važnih problema i izgradnju bolje budućnosti za sve.

DAN SIGURNIJEG INTERNETA

Ove godine Dan sigurnijeg Interneta obilježio se 11. veljače 2025. godine pod sloganom Šurfaj sigurno - zajedno za bolji Internet. Članovi naše Informatičke sekcije obilježili su prigodnim plakatima Dan sigurnijeg Interneta.

CYBERBULLYING I ONLINE IZAZOVI MLADIH

Povodom Dana sigurnijeg Interneta, a u okviru projekta “Kreativni iskorak” udruženje Dignitet uz potporu grada Mostara organiziralo je završni događaj-panel raspravu i kratki umjetnički nastup s temom online sigurnosti, zaštite te utjecaja Interneta na fizički i psihički razvoj mladih.

Slogan ovog događaja je bio: Dođi, informiraj se i budi dio promjene! Tvoj glas može pomoći u stvaranju sigurnijeg digitalnog svijeta! Događaj je upriličen u Centru za kulturu, a nazočili su i naši profesori i učenici.

OŽUJAK

UČENICI S KOLEDŽA IZ ITALIJE POSJETILI SŠŠFV

Dana, 6. ožujka 2025. godine našu školu posjetili su učenici Koledža (UWC) u Italiji. Škola se odazvala ovom lijepom događaju i ove godine. Članovi sekcije engleskog jezika kao i drugi učenici su nazočili ovom druženju. Proučavali su probleme našeg društva od podijeljenosti grada, korupcije, ekonomskih neprilika, nepoštivanje drugog i drugačijeg te su dali moguća rješenja u rješavanju ovih problema. Učenici naše škole su radili u grupama s našim gostima i pokazali izvanredno znanje u komu-

nikacijskim vještinama.

Ovo je bilo jedno jako zanimljivo i korisno druženje i veselimo se ponovnom susretu nekom drugom prilikom.

PROJEKT SPORTOM ZA MLADE- DOSTAVLJANJE SPORTSKE OPREME NAŠOJ ŠKOLI

Dana 7. ožujka 2025. godine našu školu je posjetio projektni tim Sportom za mlade i odradili su s našom ravnateljicom, Tanjom Šunjić proces primopredaje sportske opreme i realizirane planiranih promotivnih aktivnosti. Zahvalni smo na vrijednoj sportskoj opremi koja se sastoji od stolnoteniskog stola, reketa, loptica i setova dresova darovanih od igrača iz Mostara malonogometnog turnira “Kutija šibica” na inicijativu našeg učenika 2.a odjela, Patrika Zahirovića.

SAJAM PODUZETNIŠTVA U KOSAČI

Županijsko natjecanje “Sajam poduzeća za vježbu – Inovativni poduzetnik” održano je u utorak, 11. ožujka u Galeriji kraljice Katarine Kosača u Mostaru. Organizator događaja je Zavod za školstvo Mostar, a cilj natjecanja je stvaranje poduzetničkog ozračja u strukovnom obrazovanju i poticanje poduzetničkog djelovanja. Ovaj događaj okupio je učenike Hercegovačko-neretvanske županije zanimanja ekonomist, ekonomist-poslovna informatika, hotelijersko-turistički tehničar te učenike elektrotehničkih, građevinskih i strojarskih zanimanja koji sudjeluju u projektu “Poduzetništvo u srednjim školama”. Učenici naše škole Ivano Dugandžić i Emanuel Zubac, pod vodstvom profesora Petra Jerkića i profesorice Lidije Vidačak predstavili su se s projektom “Education AI” gdje su razvili ideju o uvođenju umjetne inteligencije u obrazovni sustav i osvojilo su 5.mjesto od ukupno 14 inovativnih poduzeća koji su sudjelovali na natjecanju.

ZAVRŠNA CEREMONIJA SPARK PROJEKTA

U ime British Councila u srijedu, 12. ožujka 2025. godine, u Intera tehnološkom parku je održano svečano zatvaranje prve faze SPARK projekta.

SPARK projekt okupio je oko 150 učenika iz osnovne i srednje škole te studente engleskog jezika, pružajući im priliku da razviju inovativne projekte i usvajaju nove vještine.

Na završnoj ceremoniji predstavljeni su rezultati 33 projekata, uključujući 9 projekata srednjoškolaca usmjerenih na poboljšanje lokalne zajednice. Tijekom ceremonije učenici koji su sudjelovali u projektima upoznali su se s ra-

dom svojih vršnjaka i razmjenjivali ideje i slušali inspirativne govornike i na kraju ceremonije dobili priznanja za najuspješnije projekte i potvrde za sudjelovanje u programu.

Naš učenik II.a odjela, zanimanje Računalni tehničar - CNC programer, Patrik Zahirović je zajedno sa svojim timom i njihovom projektom “Sportom za mlade” osvojio 3. mjesto i na završnoj ceremoniji je predstavljao projekt pred veleposlanikom Velike Britanije u BiH. Također, pored Patrika želimo pohvaliti naše učenice Nikolinu Dojčinović, Magdalenu Topić, učenike Lukasa Dragoju i Ivana Jarka koji su sudjelovali sa svojim timovima u ovom jako vrijednom i korisnom projektu.

IZLOŽBA “ANDRIĆ I MI” U KOSAČI

Povodom 50. obljetnice smrti književnika i nobelovca Ive Andrića u Mostaru je u četvrtak, 13. ožujka 2025. godine, u organizaciji Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ u Kosači otvorena izložba Ive Andrića iz Zbirke Sesar pod nazivom „Andrić i mi“ koju su posjetili i naši učenici u pratnji svojih profesora.

STRUČNA POSJETA FAKULTETU STROJARSTVA, RAČUNALSTVA I ELEKTROTEHNIKE U MOSTARU

U srijedu, 19. ožujka 2025. godine, maturanti naše škole u pratnji svojih profesora posjetili su Fakultet strojarstva, računalstva i elektrotehnike u Mostaru.

Tijekom posjete nazočili su predavanjima predstavnice iz tvrtke Alfaterm koja surađuje s fakultetom i prof. koji predaju na fakultetu te su posjetili radionicu i upoznali se sa svim mogućnostima koje im pruža ovaj fakultet i što ih može očekivati kroz godine studiranja.

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ HRVATSKOG JEZIKA

Županijsko natjecanje u recitiranju poezije održano je 20. ožujka 2025. godine u Hrvatskome domu hercega Stjepana Kosače, a našu je školu predstavljala Marta Zelić, II.b s pjesmom „Prolaznost života“, autorice Katje Petrović, III.b.

M-TEL APP DRŽAVNO NATJECANJE

Tim naše škole je 21. ožujka 2025. godine sudjelovao i na državnom M-tel app natjecanju sa svojom aplikacijom FinWise.

Iako nisu među prva tri mjesta njihova aplikacija je pohvaljena od strane stručnog žirija M-tela za uloženi trud i dizajn.

Članovi tima Korina Petrović, Elena Stojanović, Vladimir Stojanović i njihova mentorica, prof. Monika Musa dobili su zahvalnice za sudjelovanje na natjecanju i prigodne poklone.

MEĐUNARODNI DAN VODA

Učenice Lana Aničić, Marta Zelić i Elena Stojanović iz II.b odjela su u sklopu Ekološke sekcije izradile plakat za Međunarodni dan voda koji se obilježava 22. ožujka svake godine.

FINALE NATJECANJA IZ PROGRAMIRANJA I DIZAJNIRANJA CODE CHALLENGE HACKATHON

Naši učenici Korina Petrović, IV.b, Elena Stojanović, II.b, Marta Zelić, II.b i Ivano Zovko, II.b, članovi tima "Debuggers" sudjelovali su 27. ožujka 2025. godine u finalu državnog natjecanja u programiranju i dizajniranju srednjih škola po hrvatskom planu i programu Code Challenge Hackathona by SUMIT u organizaciji Centra za informacijske tehnologije Sveučilišta u Mostaru – SUMIT i našli se u top 10 najboljih timova po hrvatskom planu i programu. Predstavljali su našu školu s aplikacijom "StudySphere" koja omogućava jednostavno i učinkovito učenje i pomaže u održavanju koncentracije pri učenju. U aplikaciji je moguće provjeriti svoje znanje pomoću kviza, zabilježiti svoje školske obveze u kalendar, tražiti pomoć od posebno dizajniranog UI vodiča kao i još mnogo toga.

TREĆE MJESTO U KOŠARKAŠKOM NATJECANJU

Naši košarkaši su 24. ožujka 2025. godine u polufinalu košarkaškog natjecanja poraženi od Srednje medicinske škole, a pobjedom u finalu protiv Gimnazije Mostar osvojili su treće mjesto.

TRAVANJ

NATJECANJE IZ VJERONAUKA

U petak, 4. travnja 2025. godine, u prostorijama HDHS Kosače održano je natjecanje iz vjeronauka pod nazivom "Hvaljen budi Gospodine moj!". Među devet srednjih škola sudjelovali su i lijepo se iskazali i naši učenici: Lucatoni Čule, Luka Jurić i Domagoj Šunjić.

Tijekom natjecanja kroz prezentacije učenika svih škola moglo se čuti i vidjeti mnoštvo religijsko - ekoloških poveznica, poučnih činjenica i poziva na buđenje naše svijesti o svijetu koji nas okružuje i koji nam je Bog povjerio.

Na samom završetku natjecanja pridružili su se i članovi Ronilačkog kluba Mostar čiji je taj-

nik održao kratko predavanje o zaštiti voda. Ovo natjecanje je poučno i pozitivno iskustvo te se nadamo da je osvijestilo nazočne da se više brinu za okruženje u kojem živimo.

OBUKA ZA NOVE TEHNOLOGIJE - 3D PRINT MC.VET Train the Trainer Novo Mesto/Slovenija

U okviru projekta MC.VET za implementiranje mikrokvalifikacija u strukovnom obrazovanju profesori naše škole Nevenka Blažević, Silvana Pavlović i Mario Zovko su od 7.travnja do 9.travnja 2025. godine bili u Novom Mestu na Train the Trainer (TTT) obuci, gdje su upoznati s novim programom i specifičnostima tehnologije 3D printanja.

MEĐUNARODNI SAJAM GOSPODARSTVA U MOSTARU

U okviru Međunarodnog sajma gospodarstva Mostar u petak, 11.travnja 2025. godine održana je konferencija Mikrokvalifikacije pojam i značaj mogućnosti i izazovi za tržište rada. Učesnici regionalnog projekta MC VET iz Zavoda za školstvo Mostar Gracijela Musa, Biljana Knezović i iz SSSFV Mostar, Tanja Šunjić, ravnateljica i Silvana Pavlović, prof. su nazočne goste upoznale sa dosadašnjim aktivnostima MC VET projekta u BiH, iskustvima zemalja partnera iz regiona, metodologijom izrade za mikrokvalifikaciju, programom obrazovanja za stjecanje mikrokvalifikacije "Izrada jednostavnih proizvoda 3D ispisom". Otvoren je dijalog o mogućnostima uvođenja mikrokvalifikacija u naš obrazovni sustav, te mogućnostima zakonodavnih izmjena i suradnje s gospodarstvom.

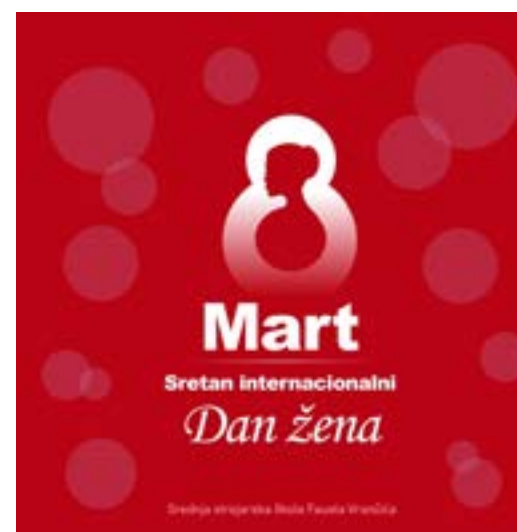
DAN PLANETA ZEMLJE

Dan planeta Zemlje obilježava se svake godine 22. travnja kako bi se jačala svijest ljudi prema prirodnom okolišu. Različitim događanjima i akcijama nastoji se skrenuti pozornost ljudi na opasnost koja prijete životu na Zemlji zbog porasta globalnog onečišćenja te ih potaknuti da osvijeste problem zagađenja okoliša. Članovi naše Ekološke sekcije simbolično su obilježili ovaj dan izradom planeta Zemlje.

RADOVI UČENIKA



Katja Petrović, 4.b



Katja Petrović, 4.b



Elena Srojanović, 2.b

TEMA BROJA

UMJETNA INTELIGENCIJA



Umjetna inteligencija (UI) sve je češća u našem svakodnevnom životu, mijenja način na koji učimo, radimo i razgovaramo. Od pametnih telefona i virtualnih asistenata do naprednih medicinskih dijagnoza i autonomnih vozila, UI oblikuje budućnost čovječanstva brže nego ikada prije.

ŠTO JE UMJETNA INTELIGENCIJA?

UI obuhvaća računalne sustave koji mogu obavljati zadatke koji obično zahtijevaju ljudsku inteligenciju, poput prepoznavanja govora, donošenja odluka i rješavanja problema. Napredne metode strojnog učenja omogućuju računalima da analiziraju velike količine podataka i uče iz iskustva.

PREDNOSTI I IZAZOVI

Prednosti UI-a su brojne: poboljšava učinkovitost rada, automatizira ponavljajuće zadatke i omogućuje brže rješavanje kompleksnih problema. U obrazovanju, UI može prilagoditi nastavu učenicima, dok u medicini pomaže liječnicima u postavljanju preciznijih dijagnoza.

Međutim, UI donosi i izazove. Postoje pitanja privatnosti, sigurnosti podataka i etičke dileme vezane uz automatizaciju radnih mjesta. Hoće li UI zamijeniti ljude u određenim zanimanjima? Kako osigurati da UI bude korištena odgovorno?

BUDUĆNOST UMJETNE INTELIGENCIJE

Iako se mnogi boje da će UI preuzeti svijet, stručnjaci ističu da je ključno usmjeriti njezin razvoj prema dobrobiti društva. Suradnja između ljudi i UI-a može donijeti revoluciju u znanosti, ekonomiji i svakodnevnom životu. Na nama je da naučimo kako najbolje iskoristiti njezin potencijal.

ZAKLJUČAK:

Umjetna inteligencija nije samo tema znanstveno-fantastičnih filmova, ona je stvarnost koja oblikuje našu sadašnjost i budućnost. Zato je važno da mladi ljudi razumiju njezin značaj i aktivno sudjeluju u raspravama o njezinom razvoju.

Korina Petrović, 4.b

MUDRE IZREKE

IVO ANDRIĆ

Što ne boli nije život. Što ne prolazi nije sreća.

VIJEĆE UČENIKA

LISTOPAD

Dani kruha

Svake školske godine, u listopadu, tradicionalno obilježavamo Dane kruha. Svaki odjel imao je svoj stol kojim je sudjelovao u natjecanju. Stolove su prezentirali Povjerenstvu za izbor pobjednika uz prigodnu poruku kojom oni naglašavaju važnost Dana kruha i zahvalnost za plodove. Stručnjaci kažu da djecu najbolje učimo primjerom pa su i profesori ove godine odlučili pripremiti svoj stol. Na početku programa bivši učenik naše škole, a danas don Antonio Zirdum blagoslovio je hranu i sve nazočne. Potom je slijedio kviz znanja o hrani i glazbena točka koju su pripremili naši učenici. Na kraju programa proglašeni su najbolji koji su osvojili prigodne nagrade. U mnoštvu ukusnih jela uživali su svi nazočni, a višak hrane doniran je pučkoj kuhinji.



STUDENI

Svjetski dan izumitelja

Naša škola nosi naziv velikog i slavnog izumitelja Fausta Vrančića pa su učenici, njemu u čast, izradili plakat povodom Svjetskog dana izumitelja. Taj čin ih je potaknuo na razmišljanje o tome kako se uopće 09. studenog počeo obilježavati. Izabran je u spomen Hedy Lamarr, glumice u starom Hollywoodu i jedne od začetnica ideja Wi-fi i Bluetooth-a. Stoga su izradili i digitalni plakat i prezentaciju o Hedy Lamarr.



Svjetski dan djeteta

Svjetski dan djeteta obilježava se svake godine, 20. studenog, jer je tog dana 1989. godine usvojena Konvencija o pravima djeteta. Time je svijet dao obećanje da će svakom djetetu biti osigurana jednaka prava te da će učiniti sve potrebno kako bi se zaštitila i osigurala njihova prava na život, učenje i razvoj do punih potencijala.



Učenici i djelatnici su na ovaj dan odjenuli plave majice kako bi podsjetili na važnost ulaganja u djecu za dobru budućnost svih ljudi.

PROSINAC

Humanitarna akcija
„Pružena ruka danas stvara nadu za sutra.“

U listopadu su Jablanicu i okolna područja pogodile bujične poplave i klizišta u kojima su mnogi ostali bez krova nad glavom, ali i bez svojih najbližih. Tužni zbog velike nevolje koja se dogodila našim susjedima, članovi Vijeća su odlučili pokrenuti Humanitarnu akciju za pomoć unesrećenima. Sloganom „Jedan učenik – jedna marka“ pozvali su sve učenike da simboličnim doniranjem jedne KM sudjeluju u ovoj akciji, a djelatnike da sudjeluju iznosom po vlastitoj želji i mogućnostima. Prikupljena novčana sredstva donirana su trima unesrećenim obiteljima.

VELJAČA

Valentinovo

Podatak koji je vjerojatno svima vrlo dobro poznat je da se 14.veljače slavi Valentinovo. Poznat je još kao Dan zaljubljenih, ali zapravo je dan koji slavi ljubav u svim njezinim oblicima.

Učenici su ove godine izradili kutiju za ljubavne poruke koje su na Valentinovo podjeljene, a svi učenici i djelatnici dobili su i prigodne slatkiše u obliku srca.

Dan ružičastih majica

Posljednje srijede u veljači obilježava se Dan ružičastih majica, odnosno dan borbe protiv vršnjačkog nasilja. Učenici su izradili plakate u obliku ružičastih majica za vrata svojih učionica s prigodnim porukama, a na ovaj dan učenici i djelatnici odjenuli su ružičaste majice kako bi svi zajedno rekli NE nasilju.



OŽUJAK

Maskenbal

04. ožujka obilježili smo Maskenbal. Maskirali su se i učenici i djelatnici, a u konačnici su pobjedu odnijeli veseli svatovi. Oni su dobili prigodnu nagradu, a svi su se zasladili pokladnim krafnama.

TRAVANJ

Uskrs

Članovi Vijeća su za Uskrs odlučili školski pano ukasiti šarenim cvijećem i bubamarama u proljetnom tonu, a pored panoa postaviti gnijezdo izrađeno od suhog granja s pisanicama rađenim Papier mache tehnikom. Napisali su i prigodnu čestitku kojom Vijeće u ime svih učenika želi poslati poruku mira i poželjeti sretne Uskršnje blagdane.

Marija Čamo, prof.



MUDRE IZREKE

MARCUS PORTIUS CATO KATON

Veliku snagu ima onaj koji može prešutjeti i kada je u pravu.

NAŠI PROJEKTI

CIVITAS

Grupa učenika iz naše škole ove je godine sudjelovala u projektu pod nazivom “Ja građanin” u sklopu sekcije Civitas. Ovaj projekt ima važnu ulogu u obrazovanju učenika o njihovim pravima i odgovornostima te poticanju njihovog aktivnog sudjelovanja u društvenim promjenama. U sklopu ovog projekta, učenici postaju svjesni važnosti građanskog angažmana i razvijaju vještine koje su ključne za izgradnju bolje zajednice. Ove godine su izabrali temu Opremanje zajedničke prostorije za druženje i opuštanje učenika u školi. Taj proces uključuje prikupljanje informacija, analizu problema, predlaganje rješenja i, na kraju, prezentaciju svojih ideja lokalnim vlastima ili relevantnim institucijama. Učenici tako postaju aktivni sudionici promjena i uče kako njihovi glasovi mogu napraviti razliku. Posjetili su Ured ombudsmena i zatražili njihovu pomoć u rješavanju problema. U ugodnom razgovoru upoznali su ih s opisom posla ove Institucije i dali im svoju podršku. Štoviše, savjetovali su im da svoj projekt prošire na cjelokupnu obnovu školskih prostorija koje su dotrajale. Svi dobro znamo da je preduvjet učinkovitog učenja upravo ugodna atmosfera i ambijent u kojem se odvija nastavni proces. Dobri uvjeti rada jednako su korisni i za učenike ali i za profesore. Kon-taktirali su i Ministarstvo obrazovanja te Gradsku upravu, kojima su, također, htjeli iznijeti svoju ideju.

Najveći uspjeh sudjelovanja u projektu je razvoj kritičkog razmišljanja i suradničkih vještina. Učenici ne samo da uče kako identificirati probleme, već i kako kreativno razmišljati o rješenjima. Također, kroz timski rad razvijaju sposobnost slušanja, komunikacije i suradnje – ključne kompetencije za budućnost.

Anita Ostojić, prof.



PREDSTAVLJANJE PRVIH RAZREDA



I. a razrednica prof. Lidija Vidačak



I. b razrednica prof. Antonia Zeljko Ćavar

18



I. c razrednica prof. Dijana Zovko

RADOVI UČENIKA

Ljubav iznad svega

*U dugom vijeku vremena,
Njeno srce znak je ljubavi.
Kroz beskrajne ceste, s njegovim imenom,
Njena tiha ljubav zauvijek je ista.*

*Godine mogu proći, svijet se može
Promijeniti, ali njenoj duši
Njegov osmijeh ostaje isti.
Kraj putovanja, ali ljubav traje,
Veza koju ne može promijeniti ni vrijeme.*

Emanuela Čule, 1.b



Emanuela Čule, 1.b

MUDRE IZREKE

JACK LONDON

Život nije samo imati dobre karte, već i dobro odigrati čak i kad su loše.

19

PREDSTAVLJANJE PRVIH RAZREDA

FAUST:

Reci nam nešto o sebi i zašto si odabrao/la Srednju strojarsku školu Fausta Vrančića?

1. a - IVAN MILIČEVIĆ

Zovem se Ivan Miličević, dolazim iz Desete osnovne škole Petra Bakule. Trenirao sam karate 8 godina, gdje sam osvojio ljubičasti pojas i mnoge medalje na natjecanjima. Odlučio sam upisati Srednju strojarsku školu Fausta Vrančića, smjer CNC programer zato što me to zanimalo i htio sam steći nova znanja na tom području. Prvi dani u školi bili su odlični, stekao sam nove prijatelje i bolje upoznao profesore. Nakon završene prve godine mogu reći da mi se škola jako sviđa. Putovanje u Zagreb mi je ostavilo najljepši utisak. Slobodno vrijeme mi je pomoglo da se bolje upoznam sa prijateljima iz razreda. Sve u svemu jako lijepa uspomena.



1.b PETAR ĐOLO

Ja sam Petar Đolo. Išao sam u Osnovnu školu Ivana Gundulića u Mostaru. Trenirao sam ragbi 6 godina i bio sam pomoćni trener, također sam osvojio dosta medalja na turnirima. Za Srednju strojarsku školu Fausta Vrančića smjer grafički tehničar - dizajner odlučio sam se jer volim crtati, volim fotografiju općenito i zanima me to područje te sam želio steći nova znanja u tom polju. Smatram da sam se dobro snašao u novom okruženju. Škola kao škola je super, društvo je također dobro. Nakon završenog prvog razreda mogu reći da je moj smjer jako zanimljiv, uživam dok radim grafički dizajn na školskoj praksi.

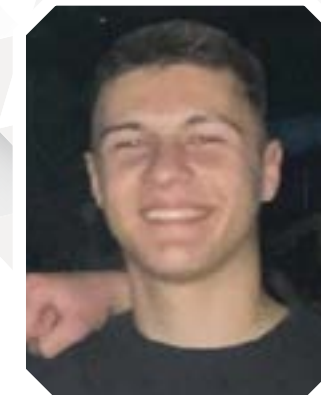


1.c - KREŠIMIR ČULE

Zovem se Krešimir Čule. Treniram borilačke vještine 7 godina. Svoje obrazovanje sam počeo u Osnovnoj školi Kruševo, a nastavio ga u Srednjoj strojarskoj školi Fausta Vrančića u Mostaru, smjer automehatroničar. Upisao sam ovu školu zato što me zanimaju automobili i želio sam proširiti svoje znanje u tom području. Škola mi je dobra, praksa je još zanimljivija. Idemo na praksu dva dana tjedno. Izvanškolsku praksu obavljam u Gumi M. Tu sam stekao mnogo praktičnog znanja. Prvi razred mi je prošao zanimljivo, stekao sam nova znanja i upoznao nove prijatelje.

1.C - LUKA MUSTAPIĆ

Ja sam Luka Mustapić. Treniram nogomet već 7 godina. Dolazim iz Ljutog Doca gdje sam pohađao Osnovnu školu Biograci. Sada pohađam Srednju strojarsku školu Fausta Vrančića u Mostaru, smjer instalater klima uređaja, vode i grijanja. Upisao sam ovaj smjer jer mi se sviđa ovo zanimanje. Također sam dva dana na praksi što mi se jako sviđa. Na praksi kao i u školi sam stekao puno novog znanja i puno novih prijatelja i poznanstava. Izvanškolsku praksu pohađam u Servisu Čović. Škola mi se jako sviđa i preporučujem je svima.



RADOVI UČENIKA



Tea Primorac, 1.b



Marija Šunjić, 3.b



MUDRE IZREKE

CHARLIE CHAPLIN

Ogledalo je moj najbolji prijatelj jer kad ja plačem, ono se nikada ne smije.

INTERVJU

S BIVŠOM USPJEŠNOM UČENICOM

U ovom broju školskih novina donosimo vam inspirativnu priču jedne naše bivše učenice Ivane Drežnjak. Ona je dokaz da se trud i rad isplate.

Za početak recite čitateljima nešto o sebi.

Zovem se Ivana Drežnjak, imam 27 godina i završila sam Srednju strojaršku školu Fausta Vrančića u Mostaru.

Volontirali ste u Africi?

Da, volontirala sam u Africi.

Možete li nam reći gdje ste točno volontirali u Africi i koliko dugo?

U Africi sam provela predivna 3 tjedna, u državi Zambiji, u selu Mwakapandula. Djelovala sam u misiji fra Ivica Perića, inače misionara koji je već 35 godina misionar u Africi. Najprije je bio u Ugandi, potom u Ruandi, a 2022. odlučio je još jednu župu dignuti iz pepela te se preselio u Zambiju i donio nadu u selo, zasigurno mogu reći i bolju budućnost.

S kojim problemima ste se suočili?

Afrika ima dosta problema, ali ono što je najvažnije jeste problem hrane i pića. Za vrijeme mog boravka u Zambiji, proglašeno je vrijeme nacionalne katastrofe zbog nedostatka kiše. Samim time, obradive površine su uništene, usjevi su propali, a ljudi nisu imali čime prehranjivati svoje obitelji. Također, sve pumpe za vodu u selu su bile presušile. Ljudi nisu imali vodu za piće i hranu za jelo. Snalazili su se kako su god znali. To je ono što me duboko potreslo, ali i otvorilo oči i objasnilo koliko zapravo mi uzimamo zdravo za gotovo osnovne uvjete života, jer tamo negdje postoji čitav jedan kontinent koji je u definitivnom manjku i nedostatku stvari koje su potrebne za preživljavanje.

Što vas je potaknulo da odete baš u Afriku?

Istinski sam htjela doživjeti njihov način života, vidjeti kako oni funkcioniraju, kako se prehranjuju i kako se školuju. Ne žalim ni dan proveđen tamo, jer me Afrika na svoj neki način promijenila, izgradila i ohrabrila.

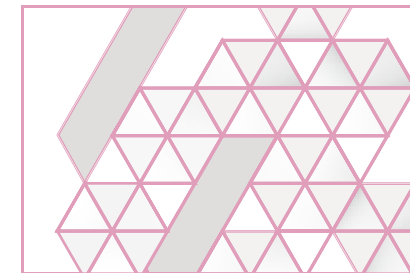
Što biste poručili mladim generacijama?

Slijedite svoje snove! Nikada ne odustajte od



nečega što zaista želite, nikada ne dopustite da vam netko kaže da nešto ne možete. Koliko god se nešto činilo nemogućim, uvijek se pronade način i otvore se vrata koja vode ka ostvarenju snova. Znajte da negdje daleko postoje djeca koja umjesto u školskim klupama sjede na starim gumama ili ciglama, nemaju bilježnice, olovke, kao ni ploču za pisanje. Vi, s obzirom da imate sve uvjete za školovanje, imate i mogućnost za ostvarenje svih snova koje zamislite. Lovite svoje snove, budite uporni i hrabri!

Korina Petrović, 4.b



RADOVI UČENIKA

Ljubav

*Ljubav je nešto najljepše na svijetu,
u isto vrijeme nešto najteže,
moraš biti pažljiv što učiniti, kad učiniš.*

*Imati osobu uz sebe,
koju voliš je blagoslov i dar od Boga.*

*Kad u jednom trenutku ode,
tvoj svijet se sruši,
ali ne odustaješ tako lako od nje,
jer ju voliš.*

*Nikad nećeš odustati od nekoga tko ti
znači sve,
tko ti je vratio osmijeh na lice
nego ćeš se boriti za nju do zadnjeg
daha.*

*Jer se ne može tako lako
ni odljubiti, ni odvoljeti
od nekoga tko ti znači sve!
Život donese i odnese puno ljudi,
ali za neke se vrijedi dugo boriti.*

Lana Musa, 1.b



MATURANTI 2024./2025.

MATURALNA VEČER

Naši maturanti su 8. svibnja obilježili maturalnu večer u Ljetnikovcu Radobolja gdje su uz prigodan program, odličan ambijent i divnu atmosferu proveli večer za pamćenje. Čestitamo im i želimo im mnogo uspjeha u nastavku školovanja i sve najbolje u njihovom budućem životu, radu i osobnom razvoju. Također, čestitamo i sljedećim razrednicima na izvođenju ove generacije maturanata: Antonija Kožul (4.a), Vanda Milinić (4.b), Miroslav Šoljić (3.e) i Goran Buhovac (3.c).

Uredništvo Fausta



IV.a, razrednica: Antonija Kožul



IV.b, razrednica: Vanda Milinić



III.c, razrednik: Goran Buhovac



III.e, razrednik: Miroslav Šoljić

INTERVJU

S PROFESORICOM

Profesorica Monika Musa je više od profesorice, ona je mentor, podrška i netko na koga se mnogi učenici mogu osloniti. Njena posvećenost i razumijevanje čine je posebnom osobom u našoj školi. U ovom intervjuu, profesorica Monika dijeli s nama svoja razmišljanja te ćemo je bolje upoznati.



Monika Musa, prof.

1. Recite nam nešto o sebi i Vašem obrazovanju.

Nakon završetka osnovne škole, upisala sam se u Srednju ekonomsku školu Jozе Martinovića u Mostaru. Zbog velike želje da postanem profesorica, upisala sam se na Fakultet prirodoslovno- matematičkih i odgojnih znanosti na studijsku grupu matematika i informatika.

2. Što Vas je motiviralo da postanete profesorica?

Još od osnovne škole sam se sa svojim vršnjakinjama u ulici igrala učiteljica, a meni je uvijek pripala uloga podučavanja matematike, voljela sam pomagati i prenositi znanje drugima tako da mogu reći da me je to motiviralo da postanem profesorica.

3. Koje programerske jezike najčešće koristite u nastavi?

U nastavi koristim objektno- orijentirane i skripte programske jezike, a neki od njih su sljedeći:

- C++
- C#
- Java
- JavaScript
- PHP
- SQL

4. Kako pratite napredak učenika i kako ih motivirate da ne odustanu od težih zadataka?

Napredak učenika pratim kroz logičke zadatke koje im zadajem tijekom nastave koji se rade samostalno i kao timski projekt gdje mogu potaknuti jedni druge. Uvijek im kažem da i programerima treba dosta vremena da završe neke svoje zamišljene aplikacije i da većinom i njima treba dosta pokušaja i uložnog truda

kako bi ostvarili svoje ciljeve i onda nekako sve lakše prihvate i ne odustaju lako od težih zadataka.

5. Što biste savjetovali učenicima koji žele nastaviti obrazovanje u programiranju? Učenicima koji žele nastaviti obrazovanje u programiranju svakako bi savjetovala da upišu neki od fakulteta koji su usko vezani uz programiranje, kao što su npr. studij Računalstva ili Informatike i da svakodnevno istražuju programe, pokušavaju spojiti više programskih jezika i da probaju kreirati svoju aplikaciju. Ukratko rečeno tko se želi baviti programiranjem treba biti spreman za cjeloživotno učenje.

6. Koji su Vaši omiljeni alati ili platforme za učenje programiranja?

Postoji zaista mnogo kvalitetnih platformi za učenje programiranja, a ja bih izdvojila Code Academy koja je popularna online platforma za učenje programiranja i nudi besplatne tečajeve, a nedavno su uvedeni i plaćeni programi koji nude napredne resurse i podršku uživo. Među besplatnim tečajevima na CodeAcademy može se pronaći Python, Java, PHP, JavaScript, jQuery, AngularJS / React.js, Ruby, SQL i HTML / CSS i sl.

7. Postoji li neki zanimljiv ili zabavan trenutak s nastave koji biste podijelili?

Postoji mnogo zanimljivih trenutaka koje sam doživjela s učenicima u ovih 9 godina rada u školi, ali možda meni jedan od najzanimljivijih trenutaka je kada učenici imaju zadatak biti u ulozi profesora za Dan srednjoškolaca kada zamijenimo uloge s učenicima. Veoma je zanimljivo gledati kako pokušavaju primijeniti sve moje pokrete i načine na koji objašnjavam neki kod u projektima koje radimo.

Korina Petrović, 4.b

RADOVI UČENIKA



Martina Crnjac, 4.b

Održani sastanci MC.VET u Mostaru

U periodu od 26. do 27. veljače 2025. godine u Zavodu za školstvo Mostar održani su sastanci MC.VET projekta, koji su okupili članove MC.VET tima iz Bosne i Hercegovine, Zavod za školstvo Mostar i Srednja strojarstva škola Fausta Vrančića. Cilj sastanka bio je usaglašavanje programa za obuku na području 3D ispisa, a okupljeni su razmotrili ključne aspekte razvoja programa obuke za 3D ispis na razini partnera projekta.

Sastanku je prisustvovalo 26 sudionika iz pet zemalja partnera: Slovenije, Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Dvodnevni događaj obuhvatio je ne samo stručne rasprave, već i posjete lokalnim tvrtkama i obrazovnim ustanovama. Sudionici su imali priliku posjetiti tvrtku SIK d.o.o. i Srednju strojarstva školu Fausta Vrančića, čime su dodatno osnažene međusobne suradnje i stvorena nova znanja za budući razvoj obuka u sektoru 3D ispisa.

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.



VolontiRAJ na Zemlji

Učenici Srednje strojarske škole Fausta Vrančića u Mostaru sudjelovali su na Osmoj volonterskoj akciji 72 h bez kompromisa u razdoblju od 27. rujna do 29. rujna 2024. godine pod vodstvom prof. Anje Pejković. Tijekom tjedna učenici su u školama pripremali pakete te prikupljali plastične boce koje su reciklirali koristeći reciklomat predviđen za tu svrhu. Za vrijeme trajanja volontiranja, učenici su s velikim entuzijazmom očistili okoliš svojih škola, čime su pokazali ekološku svijest i odgovornost prema zajednici. Njihov trud i predanost nisu prošli nezapaženo – mnogi građani koji su ih sreli izrazili su pohvale za njihov trud i rad.

Dvije učenice 2.b odjela, Elena Stojanović i Lana Aničić, 4. ožujka 2025. godine posjetile su Dom za stare i iznemogle osobe Sveta Obitelj u Mostaru. Primila ih je Josipa Vladić, mag. socijalnog rada, zahvalila im se na njihovom dolasku i upoznala ih s načinom rada doma i sa samim štićenicima. Učenice su se družile s korisnicima, razgovarale s njima i približile im samu radost maškara. Susret je obogaćen razmjenom iskustava bez obzira na životnu dob te završen s pjesmom i osmijehom na licima.

Volontiranjem učenici su imali priliku pokazati svoju spremnost i otvorenost ka doprinosu očuvanja okoliša. Geslom volontiRAJ pokazali su kako i naša okolina može biti predokus raja za kojeg se nadamo da ćemo svi biti dio jednog dana.

Ivana Vukoja, prof.



ZDRAVLJE

Zdrava prehrana u 7 jednostavnih koraka

Zdrava prehrana ključna je za očuvanje dobrog zdravlja i prevenciju mnogih bolesti. Ona ne uključuje samo biranje ispravnih namirnica, već i pravilnu ravnotežu između svih nutrijenata koji našem tijelu omogućuju optimalan rad. U nastavku su osnovna načela zdrave prehrane koja mogu poboljšati vašu svakodnevicu.

1. Raznovrsnost hrane

Za zdravu prehranu važno je unositi različite vrste hrane kako biste svom tijelu osigurali sve potrebne nutrijente. To znači uporabu različitih vrsta povrća, voća, žitarica, proteina i zdravih masti. Što je raznovrsniji vaš jelovnik, to će vaša prehrana biti potpunija.

2. Voće i povrće

Voće i povrće trebaju biti temelj vaše prehrane. Bogati su vitaminima, mineralima i vlaknima koji pomažu u održavanju ravnoteže u tijelu.

3. Zdravi izvori proteina

Proteini su važni za rast i obnovu stanica, a dobri izvori proteina uključuju ribu, piletinu, orašaste plodove i mliječne proizvode. Ovi izvori proteina također sadrže druge hranjive tvari koje su korisne za organizam.

4. Cjelovite žitarice

Cjelovite žitarice poput smeđe riže, zobi, i integralnog kruha bolji su izbor od rafiniranih žitarica jer sadrže više vlakana, vitamina i minerala. Vlakna pomažu u probavi i održavanju zdrave tjelesne mase.

5. Održavanje ravnoteže masnoća

Nisu sve masti loše. Zdrave masti, kao što su one koje se nalaze u avokadu, maslinovom ulju i orašastim plodovima, pomažu u smanjenju rizika od srčanih bolesti. Treba izbjegavati pretjeranu uporabu zasićenih masti koje se često nalaze u prerađenoj hrani.



6. Ograničite unos šećera i soli

Prekomjerna uporaba šećera i soli može dovesti do različitih zdravstvenih problema poput pretilosti, hipertenzije i dijabetesa tipa 2. Umjesto zaslađivača i grickalica, odaberite prirodne zaslađivače kao što su voće, a začine koristite umjesto soli.

7. Hidratacija

Voda je neophodna za sve tjelesne funkcije. Pijenje dovoljne količine vode tijekom dana pomaže u održavanju ravnoteže tekućina u organizmu, podržava probavu, čišćenje toksina i zdravlje kože. Pokušajte piti barem 8 čaša vode dnevno.

Zaključak

Zdrava prehrana ne znači stroga dijeta, već izbor kvalitetnih namirnica koje podržavaju zdravlje. Kroz umjeren pristup i raznovrsne obroke možete osigurati da vaše tijelo dobije sve potrebne nutrijente. Ulaganje u prehranu nije samo ulaganje u fizičko zdravlje, već i u mentalno.

Mateo Kelava, 4.b

ZANIMLJIVOSTI

TikTok – Najpopularnija aplikacija među mladima

TikTok je društvena mreža koja je osvojila svijet, posebno mlađu populaciju. Ova aplikacija omogućuje korisnicima kreirati, uređivati i dijeliti kratke videozapise, često uz glazbu, posebne efekte i razne izazove.

Korisnici mogu snimati videozapise u trajanju od nekoliko sekundi do deset minuta.

Najpopularniji sadržaji uključuju plesne izazove, humoristične skečeve i reakcije na druge videoe. TikTok koristi algoritam koji prikazuje sadržaj koji zanima korisnika, što ga čini izuzetno zaraznim. Popularan je jer je jednostavan za korištenje, zabavan je i kreativan te povezuje ljude iz cijelog svijeta.

TikTok je moćna platforma koja može biti i korisna, ali važno ju je koristiti odgovorno.

Mladi bi trebali biti svjesni prednosti i potencijalnih opasnosti kako bi iz aplikacije izvukli najbolje iskustvo.

Martina Crnjac, 4.b



PUTOPIS

- TIVAT
- PORTO MONTENEGRO
- KOTOR

Prošlo ljeto sam htjela ljetni odmor provesti na malo drugačiji način i u drugim gradovima, pa sam odlučila moj voljeni Split i predivnu Budvu zamijeniti ljetovanjem u Tivtu i Kotoru. Nisam običan turist koji je došao radi mora, jer sam živjela u Splitu skoro osam godina. Naravno volim se okupati u moru, ali puno više volim istražiti prošlost i upoznati dušu mjesta koje posjećujem.

TIVAT – grad sunca i uvala

Tivat je najmlađi grad Crne Gore, a dobio je status grada tek '60ih godina 20-tog stoljeća. Kažu da je ime dobio po ilirskoj kraljici Teuti koja je u 3.st.pr. Krista ovdje imala ljetnikovac. Stoljećima poslije plemići susjednog grada Kotora u srednjem vijeku su gradili ljetnikovce jer ljepote prirode od davnina svrstavaju Tivat u veoma privlačnu turističku destinaciju. Nekada je bio ljetovalište vladara, plemića i pjesnika. Krajem 19.st. Tivat postaje Austro-ugarska vojna baza na obali. Tad je postao vojna luka i brodogradilište. Cijelo jedno stoljeće u Tivtu su se obučavali bravari i brodograditelji.

Što vidjeti u Tivtu?

Kad smo krenuli u večernju šetnju vidjeli smo da je u pitanju malo mjesto koje možete lako propješačiti, ali koje ima svoju priču. U središtu grada je veliki gradski park, koji je uređen na zemljištu plemićke obitelji iz Kotora. Predstavlja pravi botanički vrt, prostor na kojem se mogu naći egzotične biljke koje su pomorci donijeli sa svojih putovanja po cijelom svijetu. Tu je nekoliko australskih stabala jedinih na Balkanu. U vrtu nekadašnjeg plemićkog ljetnikovca Buče održavaju se kazališne predstave na otvorenom u sklopu ljetnog kazališnog festivala.

U središtu grada je gradska šetnica Pine koja izgleda kao manja riva u Splitu. Popločana je bijelim kamenom, a dužinom šetnice se nalaze restorani i barovi iz kojih možete čuti vrhunske note Olivera Dragojevića. Imala sam osjećaj kao da sam u Dalmaciji. Dok sjedite na klupi šetnice, pogled vam pada na veliki brod, tzv. Školski brod Jadran koji je napravljen u Njemačkoj.

S obzirom na položaj grada, more je ovdje toplo i ima male uvale za kupanje. Van grada se nalazi predivna plaža Plavi Horizonti.

Tivat je jedini grad koji ima zrakoplovnu luku pa je povezan s cijelim svijetom. Ovaj grad je savršen izbor za miran



obiteljski odmor. Ljudi su veoma gostoljubivi. Kad smo mještane upitali što bi mogli tu još vidjeti, pored navedenih znamenitosti, spomenuli su nam Porto Montenegro.

PORTO MONTENEGRO - središte elitnog turizma

Šetnica Tivta završava tamo gdje počinje Porto Montenegro. Dok šetate imate dojam da ste upravo iz starog svijeta ušli u neki novi. Izgledalo je kao da nam se pokvario vremeplov i da smo ušli u drugu dimenziju. Izašli smo iz malog primorskog skromnog gradića s dragim stanovništvom i bogatom poviješću, a uplovili u umjetno napravljeni novi svijet pun luksuza, modernih zgrada, velikih jahti i najluksuznijih hotela.

Tivat će, zahvaljujući kanadskom milijarderu Peteru Munku, ponovno postati ljetovalište plemića i europskih milijardera, pružajući velike mogućnosti za elitni turizam. Naime, Peter Munk je imao drugačiju viziju grada Tivta. Umjesto sivih vojnih brodova, on je vidio skupe bijele jahte, umjesto vojnih uniformi – Chanel odijela. Najveće i najljepše jahte, koje plove pod zastavama zemalja cijelog svijeta, doći će i ostati u najluksuznijoj marini na Mediteranu - Porto Montenegro.

Što možete vidjeti?

Tu je sve drugačije, pa čak i ljudi. Čuli smo većinu stranih jezika, ali rijetko neki od naših lokalnih jezika. Lijepo obučeni parovi visoke mode šetaju marinom, a za njima se osjeti miris najskupljih parfema. Strani tjelohranitelji i strani policajci ispred luksuznih restorana stoje i ne dopuštaju slikanje i snimanje prema restoranima gdje objeđuju bogati i slavni. Možete vidjeti i vrhunske



umjetnike kako sviraju za glasovinom ili kontrabasom ispred velikih luksuznih hotela. Tu su moderne zgrade, najskuplje jahte, a duljinom obale su trgovine brendova kao što su Dior, Valentino, Balenciaga, Prada i mnogi drugi. Sve odiše velikim luksuzom i bogatstvom. Prilikom šetnje smo uhvatili Đokovića i slikali se s njim.

KOTOR - grad tradicije i znamenitosti

Grci su osnovali naselje Kotor u 3.st.pr.Krista po jednom izvoru, a po drugom izvoru se spominje da su ga osnovali Rimljani dok je bio dio rimske Dalmacije. Povijest bilježi da je bio pod vlašću Nemanjića, Austro-Ugarske, u sklopu Kraljevine Bosne i pod vlašću Hrvatske. Davne 1979. godine Kotor je zadesio razoran potres i UNESCO ga je zaštitio kao kulturnu baštinu. Zaštitnik grada je sv.Tripun/ Trifun.

Što vidjeti u Kotoru?

U Kotoru smo bili jedan dan, a čini mi se opet da je ostalo mnogo toga vidjeti i istražiti. Svaka građevina priča svoju priču i djeluje kao da ste ušetali u neka davna vremena. Tu je Trg oružja gdje su nekad davno trajale trodnevne borbe protiv Turaka. Trg brašna je trg gdje se u prošlosti trgovalo brašnom. U središtu je smješten Pomorski muzej u kojem je vrijedna ostavština mnogih uglednih pomoraca, kao i važni dokumenti iz tih vremena. U blizini je Muzej mačaka i grad je njihov zaštitnik, tako da mnogi zaljubljenici u mačke svakako trebaju posjetiti ovaj grad. S tvrđave imate fantastičan pogled, do nje ima izuzetno mnogo stepenica, ali isplati se to vidjeti i doživjeti. Neobičan pizza pub Bokun u Starom gradu nas je ugostio pristupačnim cijenama, u kojem pršuti vise sa stropa, nude razna piva, a Kineskinje nas uslužuju na engleskom. Za boravak u Kotoru preporučujem obližnja ribarska sela kao što su Perast ili Risan. Ono što me je dojmilo je hotel koji je smješten u središtu starih zidina iz 13.st.,a zapravo je to nekad bio nadbiskupski dom. Katedrala Svetog Trifuna ili Tripuna jedna je od dvije rimokatoličke katedrale u Crnoj Gori, a predstavlja simbol grada Kotora.

Vanda Milinić, prof.

Školska lektira

Osvrt na lektiru Preobražaj

Franz Kafka u svom djelu *Preobražaj* donosi priču o Gregoru Samsi, trgovačkom putniku koji se jednog jutra budi i shvaća da se pretvorio u golemog kukca. Djelo nas vodi u duboko razmišljanje o ljudskoj otuđenosti, egzistencijalnoj tjeskobi i krhkosti obiteljskih odnosa. Kafka kroz Gregorovu preobrazbu simbolički prikazuje osjećaj nepripadanja i izolacije. Iako Gregor i dalje osjeća ljudske emocije i razmišlja racionalno, njegova obitelj ga vidi samo kao teret i postupno gubi svaki odnos prema njemu. Ono što ovu priču čini iznimno snažnom jest Kafkino vješto prikazivanje egzistencijalnog užasa kroz naizgled jednostavnu fabulu. Gregorova preobrazba nije samo fizička, već i društvena. On gubi svoju funkciju u obitelji jer više ne može zarađivati, zbog čega postaje suvišan. Njegova smrt, koja dolazi tiho i bez sentimentalnosti, simbolizira krajnji dio njegove dehumanizacije. Pisac ne daje objašnjenje Gregorove transformacije, već jednostavno postavlja čitatelja pred činjenicu da se ono dogodilo, bez jasnog uzroka. Preobrazba je djelo koje analizira temu otuđivanja, gubitka identiteta i ljudske sebičnosti. Gregor Samsa postaje simbol svakog pojedinca koji se osjeća zarobljenim u očekivanjima društva i obitelji, a njegova tragična sudbina ostavlja čitatelja s dubokim osjećajem nelagode i pitanjem o vlastitom mjestu u svijetu. Ova pripovijetka je jedno od najvažnijih djela svjetske književnosti, ne samo zbog svoje jedinstvene priče, već i zbog duboke filozofske poruke koju nosi.

Martina Crnjac, 4.b

Nikola Bubalo

- zaboravljeni pjesnik, esperantist, Mostarac



Početkom polugodišta dobio sam zadatak uraditi istraživanje o mostarskom pjesniku i jezikoslovcu Nikoli Bubalu. Pomislio sam: „Eto još jednog suhoparnoga istraživanja i pretraživanja Googlea.“ Priznajem, porast zanimanja za određenu osobu pojavio se tek kad je profesorica rekla da na Googleu, vjerojatno, neću pronaći ništa te je, onako usput, dodala da ni ona ne zna ništa o tom čovjeku. Hmm...možda sam prvi školarac koji se uopće bavi ovom temom. Vjerojatno sam u tom trenutku i bio. Zasukao sam rukave i krenuo u istraživanje. Istina, Google nije dao neke vrijedne podatke. Morao sam prionuti poslu puno ozbiljnije negoli sam mislio kad sam prihvatio izazov i pristao na svoj način zabilježiti istraživanje. Doznao sam da je Nikola Bubalo rođen 25. listopada 1883. u Iličima, prigradskom mostarskom naselju. Umro je 16. siječnja 1924. Nakon saznanja godine njegove smrti još više sam se zainteresirao za njegov život i djelo. Naime, ove godine bi se trebala obilježiti 101. godina od njegove smrti. Kažem, trebala bi...da nije ostao potpuno zaboravljen i nepoznat unatoč značajnim i zanimljivim djelima koje je ostavio svom gradu i domovini.



Nastavio sam istraživanje i stupio u kontakt s bratovštinom koja njeguje i čuva stare običaje i tradiciju, a vezani su posebno uz spomenuto prigradsko naselje Iličići. Bratovština je bila od velike koristi. Rado i spremno su mi poslali sve podatke o Nikoli Bubalu kojima raspolažu. Podataka nije bilo mnogo, ali ne zna se tko je bio sretniji... ja koji sam ih dobio ili oni koji su iznenađeni da nekoga zanima i taj dio povijesti. Evo tih dragocjenih podataka;

Nikola Bubalo je gimnaziju pohađao u Mostaru, završio ju je u Požezi, u Hrvatskoj. Školovanje je nastavio na Pravnom fakultetu u Zagrebu, ali studij prekida i stupa u državnu službu u računalnom odjelu u Sarajevu. Iz Sarajeva prelazi u Mostar kao službenik u financijskoj direkciji, gdje potom obavlja dužnost knjižničara hrvatske javne knjižnice Martić. Bio je član Hrvatske pučke stranke i predsjednik Hrvatskog pučkog seniorata u Mostaru. Bavi se pisanjem, osobito pjesništvom. Objavljuje pjesme u brojnim časopisima i vlastitim pjesničkim zbirkama.

Što je esperanto?

Ono što je mene dojmilo kod Nikole Bubala je to da je bio ESPERANTIST. Za one koji nisu upućeni esperanto je međunarodni umjetni jezik koji je nastao u drugoj polovici 19. stoljeća prema zamisli dr. Zamenhafa. Prvi udžbenik esperanta objavljen je 1887. godine u Varšavi pod pseudonimom "Dr. Esperanto" (liječnik koji se nada) što je kasnije postalo i ime samog jezika. Govorna zajednica esperantista postoji više od stotinu godina, a čine ju brojni govornici i istomišljenici okupljeni u tisuće klubova, grupa, udruženja, strukovnih i nacionalnih saveza na svim kontinentima.

Ideja esperanta

Sama ideja esperanta temelji se na činjenici da u svijetu postoje tisuće jezika i ljudi se među sobom slabo ili nikako sporazumijevaju. Zamisao esperanta je da se zadrže svi ti jezici, ali i da se uvede jedan zajednički, nadnacionalni jezik, koji bi stanovništvo cijele Zemlje govorilo osim svog materinjeg jezika. Samom činjenicom da esperanto nije vezan ni uz jednu naciju, te njegova uporaba ne bi uzrokovala otpore kakve bi imalo uvođenje određenog nacionalnog jezika, npr. engleskoga ili kineskoga. Esperanto se relativno lako uči, zbog više razloga. Esperantska gramatika je pravilna i kratka. Rječnik je prilično internacionalan. To ne znači da su uzimane riječi "iz svih jezika pomalo", nego da su usvajane one riječi koje su i same već od prije ušle u mnoge nacionalne jezike. Treći razlog je sistematska tvorba riječi koja omogućuje vrlo lagano stvaranje novih riječi iz već postojećih, obilno se pri tome pomažući, između ostaloga, sistemom prefiksa i sufiksa. Sve je to omo-



gućilo esperantu da se razvije u jezik najlakši za učenje. Navodno je i više od deset puta lakši od velikih europskih jezika.

Nikola Bubalo – esperantist i autor esperanto gramatike i rječnika

Osim spomenutih (i olako zaboravljenih) pjesničkih djela, Nikola Bubalo je autor esperanto gramatike i rječnika. Da, dobro ste pročitali. Mostar i BiH su, zahvaljujući ovom autoru, dobili esperanto gramatiku i rječnik, objavljene 1923. godine.

Mnoga književna djela, među njima i Hasanaginicu, preveo je na esperanto jezik.

Poznat je i kao putopisac. Na esperanto jeziku predstavio je brojne ljepote svoga grada i Bosne i Hercegovine.

Bavio se humanitarnim radom.

Umro je mlad, u 41. godini života, pokopan je na groblju Smrčenjaci u Mostaru.

To je sve što sam uspio doznati o Nikoli Bubalu, zaslužnom, a zaboravljenom Mostarcu. Nastavit ću istraživati jer ovakav život i plodonosan kulturni i humanitarni rad zaslužuju veću pozornost. Nadam se da sam malim dijelom doprinio i osvijestio značaj njegovog djela za naš grad. Nadam se da će i nadležni prepoznati isto te po Nikoli Bubalu nazvati neku lijepu mostarsku ulicu ili perivoj.

Tin Kordić, 3.a



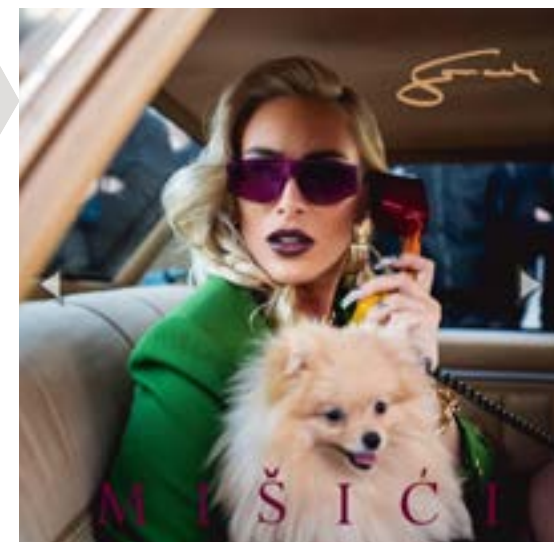
FILM

Čovjek koji nije mogao šutjeti

Čovjek koji nije mogao šutjeti hrvatski je kratki dramski film, redatelja i scenariste Nebojše Slijepčevića, objavljen 2024. godine. U mjestu Štrpci, u Bosni i Hercegovini, 27.veljače 1993. putnički vlak na liniji Beograd – Bar zaustavljaju paravojne snage u akciji etničkog čišćenja. Dok odvođevine civile, samo jedan od pet stotina putnika usuđuje im se suprotstaviti. Ovo je istinita priča o čovjeku koji nije mogao šutjeti. Ovo je također prvi hrvatski film od osamostaljenja koji je nominiran za prestižnu nagradu Oscar u kategoriji najboljeg kratkog igranog filma! Dobitnik je nagrade Zlatna palma za najbolji kratkometražni film na festivalu u Cannesu 2024. godine kao i nagrade Europske filmske Akademije za najbolji kratki film i francuske nagrade Cesar za najbolji kratki film.

Magdalena Topić, 4.b

GLAZBA



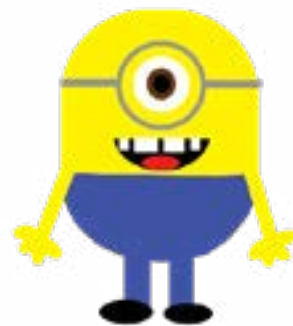
Senidah

Senidah je jedna od najistaknutijih glazbenih umjetnica na Balkanu, poznata po svom jedinstvenom glasu i specifičnom glazbenom stilu. Profesionalni životni put započela je u slovenskom bendu Muff, ali pravi uspjeh na sceni ostvarila je hit singlom Slađana, koji je brzo postao veliki hit. Njezin zvuk odlikuje emotivna atmosfera. Pjesme poput 100%, Replay i Behute dodatno su učvrstile njezin status jedne od najutjecajnijih glazbenica nove generacije. Senidah je poznata i po svojoj autentičnosti u vizualnom identitetu. Iako je često povezuju s trap scenom, ona uspješno održava ravnotežu između različitih žanrova i konstantno evoluira svoj zvuk. Osim što dominira regionalnom scenom, Senidah sve više širi svoju glazbu i izvan Balkana, a njezin prepoznatljiv vokal i jedinstveni stil čine je jednom od najoriginalnijih izvođačica na današnjoj glazbenoj sceni. Senidah je nedavno objavila svoj 3. studijski album po nazivom „Sen i Dah“. Album sadrži 14 novih pjesama.

Nikolina Dojčinović, 4.b



RADOVI UČENIKA



NAŠI PLAKATI



MODA



Nova godina donosi i nove modne priče! Nakon nekoliko sezona dominacije minimalizma, 2025. godina vraća nam neke stare omiljene odjevne stvari, ali i donosi potpuno neočekivane kombinacije.

Ženska moda

1. Boho haljine

Takozvani boemski stil ponovno je u modi, a jedan od sinonima za boho modu su široke slojevite haljine kao stvorene za toplije dane.

2. Sport i elegancija

Ove godine trenerke se nose uz klasične kapute, tenisice se kombiniraju s elegantnim haljinama, a sportski materijali postaju dio svakodnevnog garderobe. Praktično, udobno i moderno!

3. Uske traperice

Nakon godina vladavine širokih krojeva, uske traperice ponovno osvajaju modne piste. Ove godine nose se u kombinaciji sa širokim sakoima, dubokim čizmama ili jednostavnim dolčevitama.

4. Bubble traperice

Bubble traperice trenutno su glavni model sezone. Riječ je o modelu koji savršeno prati moderanu balon siluetu, a istovremeno pristaje svakoj tjelesnoj građi.

5. Žuti komadi

Među bojama koje će biti popularne u narednoj sezoni nalazi se i žuta. Najavljena je kao potencijalni hit i nećete pogriješiti ako ju odaberete.

6. Modni dodaci

Pertle, mašne i čipka su detalji koji nježno osvajaju obuću ove sezone. Ovi detalji trenutno dominiraju scenom, a predvodnici trenda su modeli iz limitiranih kolekcija brendova poput Adidas.



Muška moda

1. Kardigani

Kardigani će biti popularni zbog svoje jednostavnosti, omogućavaju različite načine nošenja i stiliziranja.

2. Zemljani tonovi

Boje inspirirane prirodom, poput različitih nijansi smeđe i maslinasto zelene prevladavaju u muškoj modi. Ove boje pružaju toplinu i lako se kombiniraju.

3. Karirani uzorci

Karirani uzorci pojavljuju se na jaknama, hlačama i drugim odjevnim komadima. Ovaj se klasični uzorak može nositi u različitim prilikama.

4. Preveliki sakoi

Preveliki sakoi sa širokim ramenima postaju ključni komad u muškoj modi. Ovi sakoi pružaju udobnost i omogućavaju slojevito oblačenje i kombiniranje sa različitim stilovima.

5. Široke trenerke

Široke, ležerne trenerke nadahnute hlačama iz razdoblja 2000-ih bit će popularne. Ove trenerke imaju duže nogavice, ali i moderan izgled.

6. Retro sportska odjeća

Retro sportski komadi poput polo majica i biciklističkih dresova vraćaju se u modu. Ovi komadi pružaju udobnost i mogu se kombinirati s modernim elementima.

7. Modni dodaci

Muško prstenje postaje sve popularniji modni dodatak s naglaskom na jednostavne, ali upečatljive modele.

*Nikolina Topić,
Magdalena Crnjac
i Martina Dojčinović, 4.b*

